Patrycja Skwierczyńska

První kroky

First steps

PRAKTICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: MgA. Jan Brykczyński, Ph.D.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

Slezské univerzity v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Patrycja Skwierczyńska

UČO: 57601

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: První kroky

Téma práce anglicky: First Steps

Zadání: Projekt *První kroky* se bude zaměřovat na smuteční rituály na českém venkově a jejich význam pro komunitu i jednotlivce. Na základě osobních vzpomínek a archivního materiálu projekt se bude zabývat momenty rozloučení – od zakrývání zrcadel, přes bdění, až po pohřební procesí. Bude ukazovat, jak smrt, místo toho, aby byla pouze bolestnou událostí, se stala součástí komunity a rituálem, který spojoval sousedy a rodiny. Zvláštní pozornost bude věnována fotografické dokumentaci pohřbů, která v místních komunitách představovala způsob uchování vzpomínek a spojování lidí.

Literatura:

Vedoucí práce: MgA. Jan Brykczyński, Ph.D.

Datum zadání práce: 18. 4. 2025

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Abstrakt

Projekt První kroky se zaměřuje na smuteční rituály na českém venkově a jejich význam pro komunitu i jednotlivce. Na základě osobních vzpomínek a archivního materiálu projekt přináší momenty rozloučení – od zakrývání zrcadel, přes bdění, až po pohřební procesí. Ukazuje, jak smrt, místo toho, aby byla pouze bolestnou událostí, se stala součástí komunity a rituálem, který spojoval sousedy a rodiny. Zvláštní pozornost je věnována fotografické dokumentaci pohřbů, která v místních komunitách představovala způsob uchování vzpomínek a spojování lidí.

Klíčová slova

smuteční rituály, venkovská kultura, fotografická dokumentace, společenské zvyky, smrt jako rituál

Abstract

The project First Steps focuses on death rituals in rural Poland and their significance for the community and the individual. Based on personal memories and archival materials, the project brings forth moments of farewell – from covering mirrors, to vigil keeping, to funeral processions. It illustrates how death, rather than being solely a painful experience, became a community ritual that united neighbors and families. Special attention is given to the photographic documentation of funerals, which in rural communities was a way of preserving memories and bringing people together.

Key Words

death rituals, rural culture, photographic documentation, social customs, death as a ritual

V Opavě , 18. dubna 2025 **Patrycja Skwierczyńska**

© **Patrycja Skwierczyńska** | ITF FPF Slezské univerzity v Opavě

POPIS PROJEKTU:

Projekt vznikl z potřeby vyrovnat se se smrtí a smutkem – především s tím, který je zakořeněný v rituálech venkovského Mazovska, přesněji v oblasti na pomezí Mazovska a Podlesí, odkud pochází moje rodina. Právě tam, kde se pohřeb nazývá „zahrabáním“ a smrt nebyla soukromou záležitostí, ale sdílenou událostí celé komunity, jsem vyrůstala a učila se vnímat pomíjivost.

Impulsem k zahájení tohoto projektu byla osobní ztráta – smrt mého velmi blízkého bratrance v roce 2020. Bylo to pro mě hluboce bolestné a dlouhé období smutku, které ve mně probudilo potřebu pochopení, návratu k dávným rituálům a rodinným vzpomínkám. Začala jsem procházet archivy, fotografie, památky – a tehdy jsem narazila na snímky z pohřbů, které se v rodinných albech objevovaly překvapivě často. Vybavily se mi vzpomínky na „prázdnou noc“, na zakrývání zrcadel, zastavování hodin, zapalování svíce a na sousedy, kteří přicházeli nejen modlit se, ale jednoduše být spolu.

„Smrt není protikladem života, ale jeho součástí.“ – tato slova Olgy Tokarczuk z knihy *Pravěk a jiné časy* mě provázela po celou dobu práce na projektu. Stejně jako v *Pravěku*, i zde není smrt něčím cizím – spíše rituálem, který je pevně zakotvený v rytmu vesnice, sdílenou zkušeností, která spojuje. Lidé neumírají v tichu. Umírají mezi sousedy, za zvuků luk, kroků v písku a zpěvu u rakve.

V projektu tedy vyprávím především svůj příběh. Ačkoliv je založený na zkoumání místní tradice, je to zároveň osobní výpověď o prožívání zármutku, o paměti a o potřebě vést dialog s minulostí. Hledám způsob, jak lze dnes mluvit o smrti – jak ji přijmout, nevyčleňovat ji ze života, ale chápat ji jako jeho přirozenou, rituální součást.

Fotografie byly vytvořeny kombinovanou technikou – jak analogovým, tak digitálním fotoaparátem. Použila jsem také archivní snímky z rodinného alba a materiály získané od obyvatel vesnice. Část fotografií byla ručně prošita nití a následně znovu naskenována – tento fyzický zásah se stal symbolickým aktem „sešívání“ paměti a jemnosti vůči minulosti.

Formáty prací jsou převážně 30 × 40 cm, dvě větší fotografie mají rozměr 40 × 60 cm. Archivní materiály jsou prezentovány v původních formátech (nejčastěji 10 × 15 cm). Nové snímky jsou adjustovány do jednoduchých černých kovových rámů, zatímco archivní fotografie jsou umístěny v rámech se zvětšovacími lupami – ty nejen zvýrazňují detaily, ale symbolicky přibližují diváka minulosti. Forma prezentace je různorodá, ale zároveň jednotná – od jednoduché adjustace po zásahy do struktury obrazu – to vše s cílem zdůraznit intimitu a hloubku zkušenosti spojené s pamětí, ztrátou a kolektivním prožíváním smrti.

PROJECT STATEMENT:

This project emerged from a personal need to come to terms with death and mourning—particularly as they are rooted in the rural rituals of Mazovia, and more precisely, in the borderlands between Mazovia and Podlasie in Poland, where my family comes from. It is in this place, where “funeral” is still called “grzebanie” (literally, “burying”), and death was never a private event but rather a communal experience, that I grew up and learned to perceive the passing of life.

The impulse to begin this work came with a personal loss—the death of my very close cousin in 2020. That grief was profound and long-lasting, and it awakened in me a need to revisit older traditions and my family’s memory. While going through archives, photographs, and keepsakes, I came across images from funerals—surprisingly frequent in our family albums. Memories returned: of the “empty night” vigil, of mirrors being covered, clocks stopped, candles lit, and neighbors gathering not only to pray, but simply to be together.

"Death is not the opposite of life but a part of it." These words by Olga Tokarczuk from *Primeval and Other Times*accompanied me throughout the entire process. Just like in Tokarczuk’s village of Prawiek, here too, death is not a foreign presence, but a ritual embedded in the rhythm of the countryside—a shared moment that unites. People do not die in silence. They die among neighbors, in the sounds of meadows, in the crunch of sand beneath feet, and in the voices singing by the coffin.

This project is, above all, a personal story. Although grounded in research into local tradition, it is also an intimate reflection on mourning, memory, and the need to enter into dialogue with the past. It asks how we can speak about death today—how we can accept it, not as something excluded from life, but as a natural and ritual part of it.

The photographs were created using a mixed technique—both analog and digital cameras. I also incorporated archival prints from my family album and materials provided by local villagers. Some photographs were hand-stitched with thread and then scanned again—this physical gesture became a symbolic act of "mending" memory, of tenderness toward the past.

Most of the works are printed in 30 × 40 cm format, with two larger prints in 40 × 60 cm. Archival materials are presented in their original sizes (mostly 10 × 15 cm). The new images are framed in simple black metal frames, emphasizing their contemporary character, while the archival ones are displayed with magnifying lenses—tools that not only bring out details but also symbolically bring the viewer closer to the past. The visual language is diverse yet cohesive: from minimal framing to physical interventions in the photographic surface—all designed to draw out intimacy and the layered emotional experience of memory, loss, and communal mourning.

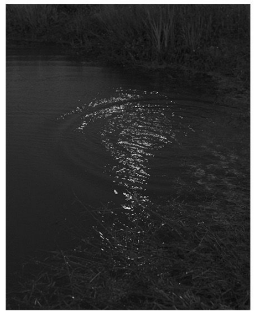

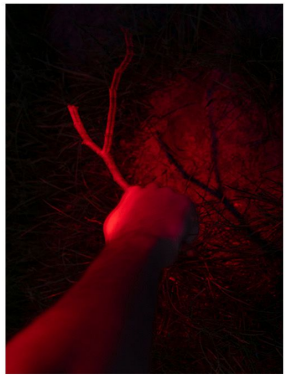

Jezu, ufam Tobie.

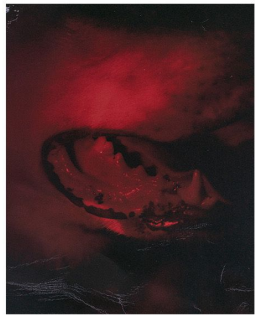

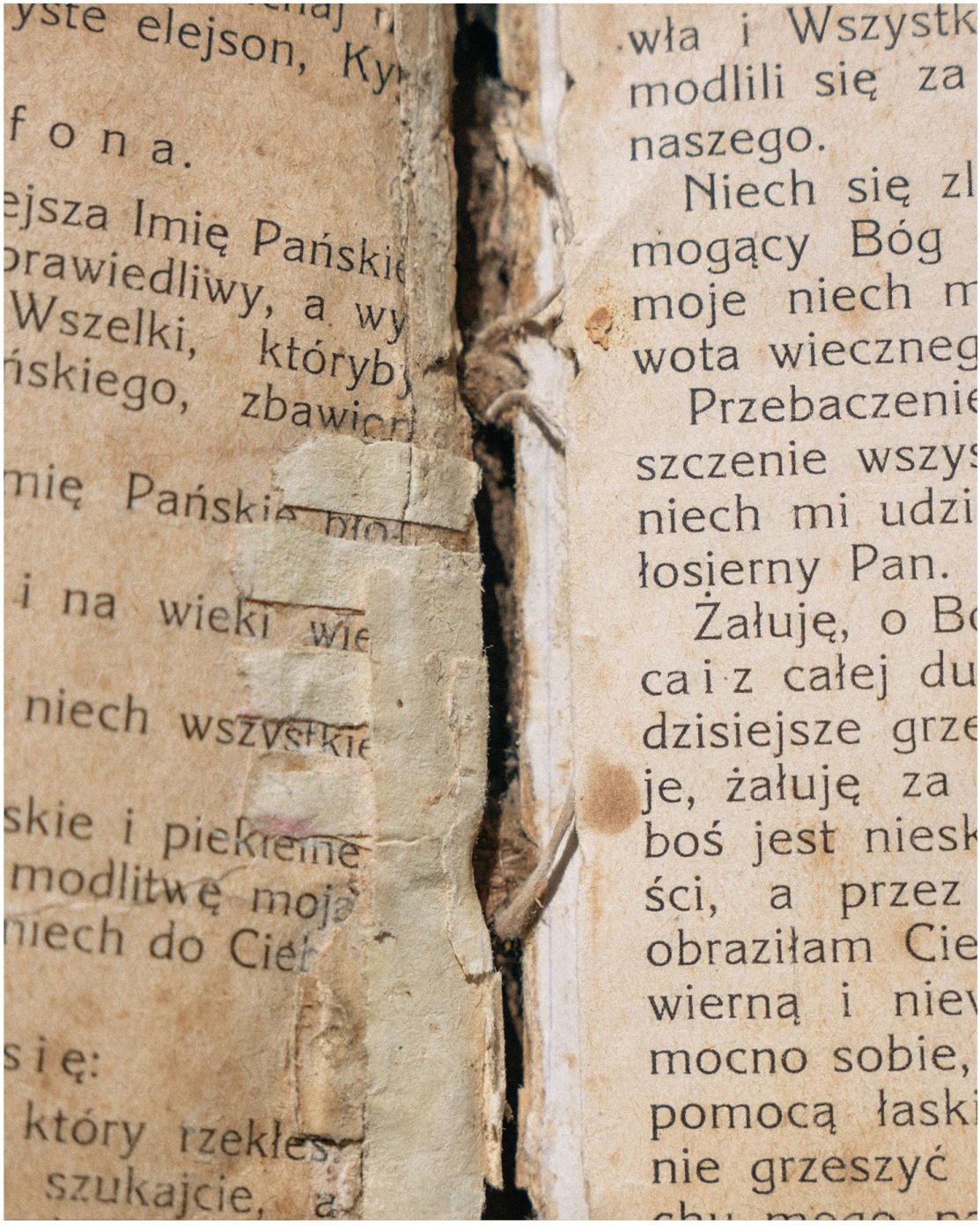

Jezu, ufam Tobie.

